

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Van struikelblok naar bouwsteen: een vakdidactisch ontwerponderzoek naar het schrijven van begrijpelijke alinea's door leerlingen uit het voortgezet onderwijs

Winden, A.W.C. van

Citation

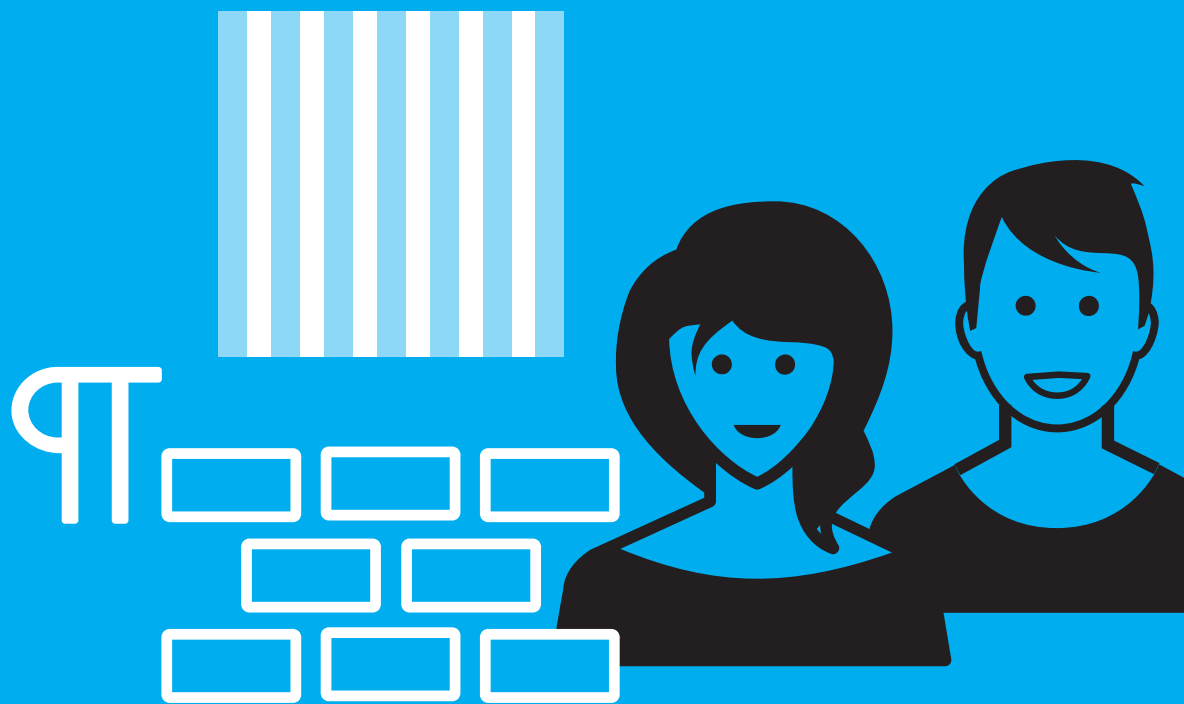
Winden, A. W. C. van. (2024, January 10). *Van struikelblok naar bouwsteen: een vakdidactisch ontwerponderzoek naar het schrijven van begrijpelijke alinea's door leerlingen uit het voortgezet onderwijs*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3677397>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3677397>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

VIII

Referenties

VIII Referenties

1 Wetenschappelijke literatuur

Andrade, H., & Valtcheva, A. (2009).

Promoting learning and achievement through self-assessment. *Theory Into Practice*, 48(1), 12-19.

Ariel, M. (2001).

Accessibility theory: An overview. In T. Sanders, J. Schilperoord & W. Spooren (red.), *Text representation: Linguistic and psycholinguistic aspects*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 29-87.

Bain, A. (1866).

English composition and rhetoric. New York, Appleton.

Bakker, I. de, Meuffels, B., Muris, M., & Rietstap, E. (2015).

Diagnose en remediëring van schrijfvaardigheidsproblemen bij eerstejaarsstudenten Geesteswetenschappen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 37(2), 127-157.

Bandura, A. (1997).

Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman.

Bangert-Drowns, R. L., Hurley, M. M., & Wilkinson, B. (2004).

The effects of school-based writing-to-learn interventions on academic achievement: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 74(1), 29-58.

Bartsch, R. (1987).

Norms of language: Theoretical and practical aspects. Londen/New York: Longman.

Bawarshi, A. & Reiff M.J. (2010).

Genre: An introduction to history, theory, research, and pedagogy, West Lafayette: Parlor Press.

Becker, A.L. (1965).

A tagmemic approach to paragraph analysis. *College Composition and Communication*, 16(5), 237-242.

Belland, B. R. (2014).

Scaffolding: Definition, current debates, and future directions. In M. Spector, D. Merrill, & J. Elen (Eds.), *Handbook of research on educational communications and technology* (pp. 505-518). New York: Springer.

Bereiter, C., & Scardamalia, M. (1987).

The psychology of written composition. Hillsdale, NJ: LEA.

Biber, D., Connor, U. & Upton, T.A. (2007).

Discourse on the move: Using corpus analysis to describe discourse structure. Amsterdam: Benjamins.

Black, P.J. & Wiliam, D. (1998).

Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, March, 7-74.

Bloom, B.S. (1968).

Learning for mastery. *Evaluation Comment*, 1(2), 1-12.

Bond, S. & Hayes, J. (1984).

Cues people use to paragraph. *Text Research in the Teaching of English*, 18(2), 147-167.

Bonset, H. (2010).

Nederlands in het voortgezet en hoger onderwijs: Hoe sluit dat aan? Deel 1. *Levende Talen Magazine*, 97(3), 16-20.

Bonset, H., Boer, M. de & Ekens, T. (1992).

Nederlands in de basisvorming: Een praktische didactiek. Bussum: Coutinho.

Bonset, H., Boer, M. de & Ekens, T. (2021).

Nederlands in de onderbouw: Een praktische didactiek. Zevende, herziene druk. Bussum: Coutinho.

Bonset, H., Jansma, N., Meestringa, T. & Ravesloot, C. (2014).

Schrijfonderwijs in het VO: Analyse van drie methoden en interviews met ervaren docenten. Enschede: SLO.

Braet, A. (1995).

Schrijfvaardigheid Nederlands. Een praktische didactiek voor de bovenbouw van havo en vwo. Bussum: Coutinho.

Bree, C. van, Haaften, T. van & Santen, A. van (2002).

Taalnormen. In Th. Janssen (red.), *Taal in gebruik. Een inleiding in de taalwetenschap*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 251-263.

Breetvelt, I., Bergh, H. van den, & Rijlaarsdam, G. (1994).

Relations between writing processes and text quality: When and how? *Cognition and Instruction*, 12(2), 103-123.

Broer, N. A., Aarnoutse, C. A. J., Kieviet, F. K., & Leeuwe, J. F. J. van (2002).

The effect of instructing the structural aspect of texts. *Educational Studies*, 28(3), 213-238.

Brookhart, S. M. (2007).

Expanding views about formative classroom assessment: A review of the literature. In J. H. McMillan (red.), *Formative classroom assessment: Theory into practice* (pp. 43-62). New York, NY: Teachers College Press.

Byrnes, J.P., & Wasik, B.A. (2019).

The development of writing skills. In *Language and Literacy Development: What Educators Need to Know*, Second Edition Guilford Publications.

Chafe, W. (1994).

Discourse, consciousness, and time. Chicago: The University of Chicago Press.

Christensen, F. (1965).

A generative rhetoric of the paragraph. *College Composition and Communication* 16(3), 144-156.

Clark, H. (1996).

Using language. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.

Clark, H., Haviland, S., & Freedle, R.O. (1977).

Discourse production and comprehension. Geraadpleegd op 3 juli 2023 van http://web.stanford.edu/~clark/1970s/Clark,%20H.H.%20_%20Haviland,%20S.E.%20_Comprehension%20and%20the%20given-new%20contract_%201977.pdf

Coppen, P.A. & Witte, Th. (2018).

Vakdidactisch onderzoek bij het schoolvak: Nederlands als brug tussen discipline en praktijk. In J. Bloemert, K. de Glopper, W. Lowie et al. (red). *Vakdidactisch onderzoek en onderwijspraktijk*. Utrecht: Levende Talen, 44-45.

Corte, E. de, Verschaffel, L. & Masui, C. (2004).

The CLIA-model: A framework for designing powerful learning environments for thinking and problem solving European. *Journal of Psychology of Education*, 19(4), 365-384.

Dera, J., Gubbels, J., Loo, J. van der & Rijt, J. van (red.) (2023).

Vaardig met vakinhoud: Handboek Vakdidactiek Nederlands. Bussum, Coutinho.

Degand, L. & Sanders, T. (2002).

The impact of relational markers on expository text comprehension in L1 en L2. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal* 15, 739-757.

Dijk, van T. (1986).

News schemata. In C.R. Cooper en S. Greenbaum (red.), *Studying writing: linguistic approaches*. Beverly Hills: Sage, 155-158.

Dijk, van T. & Kintsch W. (1983).

Strategies of discourse comprehension. New York: Academic Press.

Dis, van L. M. (1962).

Didactische handleiding voor de leraar in de moedertaal. Amsterdam, Purmerend, Groningen: Meulenhoff, Muusses & Noordhoff.

Doyle, W., & Ponder, G. (1977).

The ethic of practicality and teacher decision-making. *Interchange* 8, 1-12.

Duncan, M. (2007).

Whatever happened to the paragraph? *College English*, 69(5), 470-495.

Eemeren, F. van, Grootendorst, R. & Kruiger, T. (1983).

Argumentatieleer 1: Het analyseren van een betoog. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Eemeren, F. van & Snoeck Henkemans, F. (2011).

Argumentatie: inleiding in het identificeren van meningsverschillen en het analyseren, beoordelen en houden van betogen. 4e herz. dr. Groningen: Noordhoff.

Elving, K. T. A. (2019).

Effectieve leeractiviteiten voor het schrijfonderwijs in havo 4. (dissertatie). Amsterdam: LOT.

Elving, K., & Bergh, H. van den. (2015).

Gewicht in de schaal; Op zoek naar manieren om havisten betere teksten te laten schrijven. *Levende Talen Tijdschrift*, 16(2), 26-36.

Ent, W. van den (1941).

Het onderwijs in de Nederlandse taal en letterkunde op de middelbare school. Rapport van de commissie ter bestudering van de middelen tot verbetering van het onderwijs in het Nederlands aan scholen voor middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs. 's-Gravenhage: Rijksuitgeverij.

Eshuis, N. en Frijters, S. (2022).

Het voortgezet onderwijs zoekt vooral docenten Nederlands en wiskunde. Geraadpleegd op 2 maart 2023 van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/het-voortgezet-onderwijs-zoekt-vooral-docenten-nederlands-en-wiskunde--beb7937c/>

Expertgroep Doorlopende Leerlijnen (2008).

Over de drempels met taal: De niveaus voor de taalvaardigheid. Enschede: SLO.

Flower, L. & Hayes, J. (1981).

A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication*, 32(4), 365-387.

Galbraith, D. (1999).

Writing as a knowledge-constituting process. In M. Torrance & D. Galbraith (red.), *Knowing what to write: Conceptual process in text production* (Studies in Writing 4). Amsterdam University Press, 139-160.

Gein, J. van de (2012).

Taal op klompen: Uitkomsten van een onderzoek naar taalfouten aan het einde van het voortgezet onderwijs. *Levende Talen Tijdschrift*, 13(4), 22-30.

Gelderens, A. van. (2017).

Taalontwikkeling van studenten; veel meer dan spelling en grammatica. Geraadpleegd van <https://www.scienceguide.nl/2017/11/taalontwikkeling-studenten-meer-dan-spelling-en-grammatica/>

Glopper, K. de (1985).

Tekstopbouw: Verslag van een literatuurstudie naar definities van tekstopbouw en onderzoek naar effecten van instructie. Stichting Centrum voor Onderwijsonderzoek van de Universiteit van Amsterdam. Amsterdam.

Glopper, K. de (2019).

En de volgende boost gaat naar ... Over onderzoek naar effectieve leeractiviteiten voor het schrijfonderwijs in havo 4. *Levende Talen Tijdschrift*, 20(3), 23-31.

Goldman, S.R. & Saul, E.U. (1990).

Flexibility in text processing: A strategy competition model. *Learning and Individual Differences*, 2 (2), 161-219.

Goldman, S.R., Saul, E.U. & Coté, N. (1995).

Paragraphing, reader, and task effects on discourse comprehension. *Discourse Processes*, 20(3), 273-305.

Graaf, A. de, Westbroek, H., & Janssen, F. (2018).

A practical approach to differentiated instruction: How biology teachers redesigned their genetics and ecology lessons. *Journal of Science Teacher Education*, 1-18.

Graham, S. & Perin, D. (2007a).

A meta-analysis of writing instruction for adolescent students. *Journal of Educational Psychology* 99, 445-476.

Graham, S., & Perin, D. (2007b).

What we know, what we still need to know: Teaching adolescents to write. *Scientific Studies of Reading*, 11(4), 313-335.

Graziano-King, J. (2007).

Assessing student writing: The self-revised essay. *Journal of Basic Writing (CUNY)*, 26(2), 75-94.

Grice, H.P. (1975).

Logic and conversation. Cambridge: Cambridge University Press.

Griffioen, J., & Damsma, H. (1978).

Zeggenschap. Grondslagen en een uitwerking van een didactiek van het Nederlands in het voortgezet onderwijs. Tweede, herziene en vermeerderde druk. Groningen; Wolters-Noordhoff.

Grimes, J.E. (1975).

The thread of discourse. The Hague: Mouton.

Haberlandt, K. (1982).

Reader expectations in text comprehension. In J.F. Le Ny & W. Kintsch (eds.), *Language and language comprehension*. Amsterdam: North-Holland, 239-249.

Harlen, W. (2005).

Teachers' summative practices and assessment for learning: Tensions and synergies. *Curriculum Journal*, 16(2), 207-223.

Hayes, J. & Flower, L. (1986).

Writing research and the writer. *American Psychologist*, 41(10), 1106-1113.

Hinds, J. (1979).

Organizational patterns in discourse. In T. Givon (ed.), *Syntax and semantics Vol. 12 Discourse and Syntax*, New York Academic Press, 135-157.

Holdinga, L., Janssen, T., & Rijlaarsdam, G. (2021).

The relationship between students' writing process, text quality, and thought process quality in 11th-grade history and philosophy assignments. *Written Communication*, X(X), 1-43.

Hox, J.J., Moerbeek, M., & Schoot, R. van de (2018).

Multilevel analysis: Techniques and applications. New York: Routledge.

Hustinx, L. (1996).

Markeerders van de thematische structuur in tekst. (dissertatie) Katholieke Universiteit Nijmegen.

Hustinx, L. & Karreman, J. (2018).

Coherentieanalyse. In J. Karreman & R. van Enschoot (red.): *Tekstanalyse, methoden en toepassingen*. Assen: Van Gorcum, 41-97.

Jansen, N. & Viëtor, A. (2022).

Minder les en onvoldoendes: lerarentekort raakt leerlingen in hele land. Geraadpleegd op 2 maart 2023 van <https://nos.nl/artikel/2425914-minder-les-en-onvoldoendes-lerarentekort-raakt-leerlingen-in-hele-land>

Janssen, D., Jansen, C. & Jansen, F. (2000).

Professionele communicatie. In A. Braet (red.), *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassingen*. Bussum: Coutinho.

Jansen, F. (1996).

De motivering van exogene taalnormen. In C. van Bree & A. van Santen (red.), *Leidse mores. Aspecten van taalnormering*. Leiden: SNL, 45-59.

Janssen, F., Westbroek, H. & Doyle, W. (2015).

Practicality studies: How to move from what works in principle to what works in practice. *Journal of the Learning Sciences*, 24(1), 176-186.

Janssen, F., Westbroek, H., Doyle, W. & Driel, J. van, (2013).

How to make innovations practical. *Teachers College Record*, 115(7), 1-42.

Janssen, F., Hulshof, H. & Veen, K. van, (2016).

Uitdagend gedifferentieerd vakonderwijs, Praktisch gereedschap om je onderwijsreportoire blijvend uit te breiden. Leiden/Groningen.

Janssen, F., Hulshof, H. & Veen, K. van (2019).

Wat is echt de moeite waard om te onderwijzen? Een perspectiefgerichte benadering. Leiden/Groningen.

Johnstone, B. (2008).

Discourse analysis. 2nd edition. Malden: Blackwell Publishers Inc.

Karimi, H & Ferreira, F. (2016).

Informativity renders a referent more accessible: Evidence from eye-tracking. *Psychonomic Bulletin & Review*, 23, 507-525.

- Karreman J. & Van Enschot, R. (2018). Functionele analyse. In J. Karreman & R. van Enschot (red.): *Tekstanalyse, methoden en toepassingen*. Assen: Van Gorcum, 1-40.
- Kellogg, R. (2008). Training writing skills: A cognitive developmental perspective. *Journal of Writing Research*, 1(1), 1-26.
- Kent, T. (1984). Paragraph production and the given-new contract. *Journal of Business Communication*, 21 (4), 45-66.
- Kieras, D.E. (1978). Good and bad structure in simple paragraphs: Effects on apparent theme, reading time and recall. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 17, 13-28.
- Kramer, F., & van Kruiningen, J. (2015). Moelijker, langer, serieuzer: Reflecties van eerstejaarsstudenten over schrijven in een academische setting. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 37(2), 187-216.
- Koen, F., Becker, A. & Young, R. (1969). The psychological reality of the paragraph. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 8, 49-53.
- Kruiningen, J. van. (2023). *In verband met taal: Naar een gedeelde kennisbasis voor taalbewust hoger onderwijs*. Hogeschool Rotterdam Uitgeverij.
- Leeuw, B. van der, & Meestringa, T. (2011). Eisen aan schrijfvaardigheid in de bovenbouw havo/vwo. *Levende Talen Tijdschrift*, 12(2), 14-24.
- Leeuw, B. van der, Meestringa, T., Silfhout, G. van, Smit, J., Hoogeveen, M., Prenger, J., Langberg, M. & Jansma, N. (2017). *Nederlands: Vakspecifieke trendanalyse 2017*. Enschede: SLO.
- Leidse werkgroep Moedertaaldidactiek (1981). *Moedertaaldidactiek: Een handleiding voor het voortgezet onderwijs*. Muiderberg: Coutinho.
- Lemarié, J., Lorch, R., Eyrolle, H. & Virbel, J. (2008). SARA: A text-based and reader-based theory of signaling. *Educational Psychologist*, 43(1), 27-48.
- Lesterhuis, M., De Smedt, F., & Bouwer, R. (2017). Schrijven en schrijfonderwijs. *Pedagogische Studiën*, 94(4), 211-359.
- Longacre, R.E. (1979). The paragraph as a grammatical unit. In T. Givon (ed.), *Syntax and semantics Vol. 12 Discourse and Syntax*, New York Academic Press, 115-134.
- Louwerse, M. & Peer, W. van (red.) (2002). *Thematics: Inter-disciplinary studies*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Lundeberg, M. A., Fox, P. W., & Puncochar, J. (1994). Highly confident but wrong: gender differences and similarities in confidence judgments. *Journal of Educational Psychology*, 86(1), 114-121.
- Martin, J.R. (1992). *English text: system and structure*. Philadelphia/ Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- McCutchen, D. (2011). From novice to expert: Implications of language skills and writing relevant knowledge for memory during the development of writing skill. *Journal of Writing Research*, 3(1), 51-68.
- McNamara, D., Kintsch, E., Songer, N. & Kintsch, W. (1996). Are good texts always better? Interactions of text coherence, background knowledge, and levels of understanding in learning from text. *Cognition and Instruction*, 14(1), 1-43.
- Meesterschapsteam Nederlands (2016). *Manifest Nederlands op school*. Geraadpleegd op 1 april 2022 van <https://nederlands.vakdidactiekgw.nl/wp-content/uploads/sites/4/2020/02/Manifest-Nederlands-op-School.pdf>
- Meesterschapsteam Nederlands (2018). *Visie op de toekomst van het curriculum Nederlands*. Geraadpleegd op 1 april 2022 van <https://nederlands.vakdidactiekgw.nl/wp-content/uploads/sites/4/2020/02/Visie-Curriculum-Nederlands-Meesterschapsteams-1.5-definitief.pdf>
- Meesterschapsteam Nederlands (2021). *Bewuste geletterdheid in perspectief: kennis, vaardigheden en inzichten*. Geraadpleegd op 6 juni 2023 van <https://nederlands.vakdidactiekgw.nl/wp-content/uploads/sites/4/2021/03/Bewuste-geletterdheid-in-perspectief-maart-2021-220321.pdf>
- Meestringa, T. & Ravesloot, C. (2013a). Schrijven in de tweede fase. *Levende Talen Magazine*, 100(6), 6-10.
- Meestringa, T. & Ravesloot, C. (2013b). Het schoolexamen havo/vwo in kaart. *Levende Talen Tijdschrift*, 14(2), 11-19.
- Van Merriënboer, J. J., & Kirschner, P. A. (2017). *Ten steps to complex learning: A systematic approach to four-component instructional design*. Routledge.
- Merrill, M. (2002). First principles of instruction. *Educational Technology Research and Development*, 50(3), 43-59.
- Meyer, B.J.F. & Poon, L.W. (2001). Effects of structure strategy and signaling on recall of text. *Journal of Educational Psychology*, 93(1), 141-159.

- Meyer, B.J.F. & Ray, M. (2011).**
Structure strategy interventions: Increasing reading comprehension of expository text. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 4(1), 127-152.
- Millis, K.K. & Just, M.A. (1994).**
The influence of connectives on sentence comprehension. *Journal of Memory and Language*, 33, 128-147.
- Murray, L. (1795).**
English grammar: Adapted to the different classes of learners. Menston, Eng. Scolar, 1968.
- Myhill, D. (2009).**
Developmental trajectories in mastery of paragraphing: Towards a model of development. *Written Language & Literacy*, 12(1), 26-51.
- Myhill, D. (2018).**
Grammar as a meaning-making resource for improving writing. Contribution to a special issue Working on Grammar at School in L1-Education: Empirical Research across Linguistic Regions. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 18, 1-21.
- Myhill, D. & Jones, S. (2007).**
More than just error correction: Children's reflections on their revision processes. *Written Communication*, 24(4), 323-343
- Myhill, D., Jones, S., Watson, A. & Lines, H. (2013).**
Playful explicitness with grammar: a pedagogy for writing. *Literacy*, 47(2), 103-111
- Myhill, D., Jones, S. & Wilson, A. (2016).**
Writing conversations: Fostering metalinguistic discussion about writing. *Research Papers in Education*, 31(1), 23-44.
- Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (2020).**
Hoe gaat het met uw (oud-)leerlingen? Rapportage naar aanleiding van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs. Oktober 2020.
- Nederlandse Taalunie (2015).**
Vaart met taalvaardigheid. Nederlands in het hoger onderwijs. Geraadpleegd op 5 juni 2023 via <https://taalunie.org/publicaties/52/vaart-met-taalvaardigheid>
- Nederlandse Taalunie (2017).**
Iedereen taalcompetent! Visie op de rol, de positie en de inhoud van het onderwijs Nederlands in de 21e eeuw. Geraadpleegd op 3 maart 2023 via <https://taalunie.org/dossiers/57/onderwijs-nederlands-in-de-21ste-eeuw>
- Nielsen, K. (2012).**
Self-assessment methods in writing instruction: a conceptual framework, succesful practices and essential strategies. *Journal of Research in Reading*, 37(1), 1-16.
- Noordhoff Uitgevers (2017).**
Lesbrief *Hoe geef je een sterk argument?* Opgeroepen van https://www.noordhoff.nl/files/Lesbrief_SG_09_2017_mei.pdf op 16 juni 2022.

- Ockenburg, L. van. (2022).**
Synthesis writing: Teaching high school students how to read, plan, draft, and revise. (dissertatie) Amsterdam.
- O'Donnell, C. (2008).**
Defining, conceptualizing, and measuring fidelity of implementation and it's relationship to outcomes in K-12 curriculum intervention research. *Review of Educational Research*, 78(1), 33-84.
- Onrust, M., Verhagen, A. & Doeve, R. (1993).**
Formuleren. Houten/Diegem.
- Oudakker, M., & Groenendijk, R. (2020).**
Kan schrijfvaardigheid in het voortgezet onderwijs (nog) beter aansluiten bij het hoger onderwijs? *Levende Talen Magazine*, 107(8), 10-14.
- Pajares, F. (2003).**
Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: a review of the literature. *Reading & Writing Quarterly*, 19(2), 139-158.
- Pajares, F., Hartley, J., & Valiante, G. (2001).**
Response format in writing self-efficacy assessment: greater discrimination increases prediction. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 33(4), 214-221.
- Pander Maat, H. (2002).**
Tekstanalyse: Wat teksten tot teksten maakt. Herz. en uitgebr. versie Bussum: Coutinho.
- Peze, A. ten, Janssen, T., Rijlaarsdam, G. & Weijen, D. van (2021).**
Writing creative and argumentative texts: What's the difference? Exploring how task type affects students' writing behaviour and performance. *L1 Educational studies in Language and Literature*, 21, 1-38.
- Plomp, T. (2013).**
Educational design research: An introduction. In T. Plomp, & N. Nieveen (Eds.), *Educational design research – part A: An introduction* (p. 10-51). Enschede: SLO.
- Pollmann, E., Prenger, J. & Gloppe, K. de (2012).**
Het beoordelen van leerlingteksten met een schaalmodel. *Levende Talen Tijdschrift*, 13(3), 15-24.
- Pollmann, T. (1990).**
Bartsch' sprachnormen en de normatieve taalkunde: Een signalement. *De Nieuwe Taalgids*, 83, 31-40.
- Popken, R. (1984).**
A study of the paragraph in academic writing. (dissertation) University of Kansas.
- Prinsen, S., Witte, T. & Suhre, C. (2018).**
Imago en inhoud van het schoolvak Nederlands. *Levende Talen Tijdschrift*, 19(3), 26-35.

Projectgroep Nederlands VO (2019).

Nederlands in de tweede fase. Een praktische didactiek. Vierde oplage, eerste druk. Bussum: Coutinho.

Randi, J., & Corno, L. (2005).

Teaching and learner variation. In P. Tomlinson, J. Dockrell, & P. Winne (Eds.), *Pedagogy-Teaching for learning* (pp. 47–69).

Rasbash, J., Browne, W., Goldstein, H., Yang, M., Plewis, I., Healy, M. et al. (2000).

A user's guide to MLwiN. London: Multilevel Models Project Institute of Education, University of London.

Rijlaarsdam, G. & Bergh, H. van den. (2006).

Writing process theory. In: C. MacArthur, S. Graham & J. Fitzgerald (Eds.), *Handbook of writing research* (pp. 41–53). New York: The Guilford Press.

Rijt, J. van (2022).

Er staat een vierde pijler onder de neerlandistiek. Geraadpleegd op 2 maart 2023 van <https://neerlandistiek.nl/2022/06/er-staat-een-vierde-pijler-onder-de-neerlandistiek/>

Rijt, J. van, Wijnands, A. & Coppen, P.A. (2022).

Investigating Dutch teachers' beliefs on working with linguistic metaconcepts to improve students' L1 grammatical understanding. *Research Papers in Education*, 37(1), 1-29.

Rodgers, P.C. (1966).

A discourse-centered rhetoric of the paragraph. *College Composition and Communication* 17(1), 2-11

Sanders, T.J.M. (2001).

Structuursignalen in informerende teksten: Over leesonderzoek en tekstadviezen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 23(1), 1-21.

Sanders, T., Land, J. & Mulder, G. (2007).

Linguistic markers of coherence improve text comprehension in functional contexts. *Information Design Journal*, 15(3), 219-235.

Sanders, T. J.M. & Noordman, L.G.M. (2000).

The role of coherence relations and their linguistic markers in text processing. *Discourse Processes* 29(1) 37-60.

Sanders, T. & Sanders, J. (2006).

Text and text analysis. In K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of language & linguistics*, Elsevier, 597-607.

Sanders, T. & Spooren, W. (2021).

Teksten, cognitie en communicatie, deel 1: coherentie. In WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), *Handboek Didactiek Nederlands.* *Levende Talen.* Geraadpleegd op 3 maart 2023 via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2021/10/teksten-cognitie-en-communicatie-deel-1-coherentie/>].

Sanders, T.J.M., Spooren, W.P.M. & Noordman, L.G.M. (1992).

Towards a taxonomy of coherence relations. *Discourse Processes*, 15(1), 1-35.

Schoonen, R., Gelderen, A. van, Gloppe, K. de, Hulstijn, J., Simis, A., Snellings, P., & Stevenson, M. (2003).

First language and second language writing: The role of linguistic knowledge, speed of processing, and metacognitive knowledge. *Language Learning*, 53(1), 165–202.

Schoonen, R. & Gloppe, K. de (1992).

Toetsing van schrijfvaardigheid: problemen en mogelijkheden. *Levende Talen*, 470, 187-195.

Schunk, D.H. (2003).

Self-efficacy for reading and writing: influence of modelling, goal setting, and self-evaluation. *Reading & Writing Quarterly*, 19(2), 159-172.

Schuurs, U. (1990).

Leren schrijven voor lezers. Het effect van drie vormen van probleemgericht schrijf-onderwijs op de zinsbouwvaardigheid. (dissertatie) Enschede: Universiteit Twente.

Scott, F. & Denney, J. (1893).

Paragraph writing. Boston, Allyn.

Shearer, N.A. (1972).

Alexander Bain and the genesis of paragraph theory. *Quarterly Journal of Speech*, 58, 408-417.

Shell, D. F., Murphy, C. C., & Bruning, R. H. (1989).

Self-efficacy and outcome expectancy mechanisms in reading and writing achievement. *Journal of Educational Psychology*, 81(1), 91–100.

Silfhout, G. van, Evers-Vermeul, J., Mak, W.M. & Sanders, T.J.M. (2014).

Connectives and processing signals: How textual features affect student's processing and text representation. *Journal of Educational Psychology* 106(4), 1036-1048.

Silfhout, G. van, Evers-Vermeul, J. & Sanders, T. (2015).

Connectives as processing signals: How students benefit in processing narrative and expository texts. *Discourse Processes* 52(1), 47-76.

Sluijsmans, D., Joosten-ten Brinke, D. & Vleuten, C. van der. (2013).

Toetsen met leerwaarde: Een reviewstudie naar de effectieve kenmerken van formatief toetsen. Geraadpleegd op 3 juli 2023 van <https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/PROO+Toetsen+met+leerwaarde+Dominique+Sluijsmans+ea.pdf>

Sluijsmans, D. (2020).

Toetsing als kans voor leren: Een thematisch overzicht naar het waarom, wat, wanneer en hoe van formatief evalueren. Geraadpleegd op 3 juli 2023 van file:///C:/Users/AWCva/Downloads/file_3275cb30-d033-4193-a56d-c6ec5644e5b8_Sluijsmans-Toetsing-als-kans-voor-leren.pdf

- Smith, E.W. (1894).**
Reviewed work: Paragraph-writing by Fred N. Scott and Joseph V. Denney. *The School Review*, 2, 3, 168-170.
- Stankov, L., & Crawford, J. D. (1997).**
Self-confidence and performance on tests of cognitive abilities. *Intelligence* (Norwood), 25(2), 93-109.
- Stark, H. (1988).**
What do paragraph markings do? *Discourse Processes* 11, 275-303.
- Steenbakkers, J. (2023).**
Speelse toewijding: een pedagogisch-didactisch onderzoek naar schrijfstijl- en formuleeronderwijs voor klas 3 en 4 havo/vwo. (dissertatie). Groningen: University of Groningen.
- Verhoeven, G. (1991).**
Structuur en functie van alinea's. In M. Bax & W. Vuijk (red.), *Thema's in de taalbeheersing. Lezingen van het VIOT-taalbeheersingscongres op 19, 20 en 21 december 1990 aan de Rijksuniversiteit Groningen* (p. 168-177) Dordrecht: ICG Publications.
- Vis, M., Gelderen, A. van, Gloppe, K. de & Kruiningen, J. van (2021).**
Samenhangend lees- en schrijfonderwijs in het schoolvak Nederlands, Een bespreking van onderzoek naar effecten en didactiek van samenhangend lees- en schrijfonderwijs in het voortgezet onderwijs. *Pedagogische Studiën*, 98(1), 94-111.
- Viskil, E. (1994).**
Definiëren: Een bijdrage tot de theorievorming over het opstellen van definities. (Studies in language and language use ; 12 109590805). Amsterdam: IFOTT.
- Wachter, L. de, & Heeren, J. (2013).**
Een taalttest als signaal: De ontwikkeling en implementatie van een strategische taalvaardigheidstoets. *Levende Talen Tijdschrift*, 14(1), 19-27.
- Watson Todd, R. (2016).**
Discourse topics. Amsterdam: Benjamins.
- Westen, W. van der. (2019).**
Denkkader voor een leerprocesgerichte schrijfleerlijn geïntegreerd in een professionele bacheloropleiding. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 37(2/3), 98-120.
- Wigfield, A., Tonks, S. & Klauda, S. (2016).**
Expectancy-Value Theory. In Wentzel, K., & Miele, D. (2016). *Handbook of motivation at school* (Second edition). New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Winden, A. van, Haaften, T. van, Janssen, F., Stukker, N. & Gloppe, K. de (2023).**
Wat weten leerlingen over alinea's? Over de kennis van het schrijven van alinea's en de self-efficacy beliefs van leerlingen in het voortgezet onderwijs. *Levende Talen Tijdschrift*, 24(1), 15-28.
- Winden, A. van, Haaften, T. van, & Stukker, N. (2020).**
Wat typeert een begrijpelijke alinea? Een reconstructie van alineanormen voor het voortgezet onderwijs. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 42(1), 3-30.

- Winden, A. van, Haaften, T. van, Stukker, N., Schooten, E. van, Janssen, F. & Gloppe, K. de (te verschijnen).**
De effecten van het werken met een toolbox op de kennis, self-efficacy en vaardigheden van leerlingen die alinea's schrijven. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*.
- Winden, A. van, Stukker, N., Schooten, E. van, Haaften, T. van, Janssen, F. & Gloppe, K. de (2021).**
Hoe zien de alinea's van onze leerlingen eruit? Over de kenmerken van alinea's in e-mails en betogende teksten van havo-leerlingen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 43(3), 291-321.
- Zwaan, R.A. & Rapp, D.N. (2006).**
Discourse comprehension-chapter 18. In *Handbook of Psycholinguistics* 725-764.

2 Taalvaardigheidsmethodes Nederlands

- Nieuw Nederlands 1 havo/vwo (2011).**
Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Nieuw Nederlands 2 havo/vwo (2012).**
Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Nieuw Nederlands 3 havo (2014).**
Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Nieuw Nederlands 4/5 havo vijfde editie (2013).**
Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Op Niveau 1 havo/vwo leeropdrachtenboek (2017).**
tweede druk, vierde oplage. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Op Niveau 2 havo/vwo leeropdrachtenboek (2017).**
tweede druk, vierde oplage. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Op Niveau 3 havo leeropdrachtenboek (2017).**
eerste druk, eerste oplage. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Op Niveau Informatieboek tweede fase havo/vwo (2016).**
derde druk, derde oplage. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Plot26,**
geraadpleegd op 8 mei 2018 van de website www.plot26.nl.
- Talent 1 havo/vwo (2014).**
tweede editie, tweede oplage. 's-Hertogenbosch: Malmberg.
- Talent 2 havo/ vwo (2015).**
tweede editie, tweede oplage. 's-Hertogenbosch: Malmberg.
- Talent 3 havo (2016).**
tweede editie, tweede oplage. 's-Hertogenbosch: Malmberg.
- Talent Vakboek voor havo, vwo, gymnasium tweede editie (2017).**
's-Hertogenbosch: Malmberg.
- Bruuttaal,**
geraadpleegd op 5 april 2018 van de website www.bruuttaal.nl.

3 Taaladviesboeken

Asbreuk, H., Moor, A. de & Meer, E. van der (2017).

Basisboek journalistiek schrijven: Schrijftechnieken en genres voor online, krant en tijdschrift. 3^e dr. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Dijk, A. van, Conijn, H. & Hiemstra, W. (2016).

Argumenteren voor juristen. 2^e dr. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Dijk, A. van, Dijk, T. van & Mepschen, T. (2018).

Schrijven voor juristen. 3^e dr. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Eemeren, F. van, Feteris, E., Grootendorst, R., Haaften, T. van, Harder, W. den, Kloosterhuis, H. et al. (1996).

Argumenteren voor juristen: Het analyseren en schrijven van juridische betogen en beleidsteksten. 3^e, herz. dr. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Eemeren, F. van, Garssen, B. & Rietstap, E. (2010).

Overtuigend schrijven. 1^e dr, 4e oplage. Baarn/Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Elling, R., Andeweg, B., Jong, J. de & Swankhuisen C. (2015).

Rapportagetechniek: Schrijven voor lezers met weinig tijd. 5^e dr. Groningen: Wolters Noordhoff.

Geus, J. de & Loomans, N. (2011).

Stukken beter schrijven: Zo wordt schrijven makkelijker en leuker. Voll. herz. dr. Zaltbommel: Thema Uitgeverij.

Goossen, M. & Schoordijk, F. (2014).

Basisvaardigheden academisch schrijven. Bussum: Coutinho.

Grubben, E. & Vriens, J. (2007).

Professioneel schrijven: Handleiding voor creatief en overtuigend schrijven. 2e herz. dr. Den Haag: Sdu Uitgevers (Praktijkguiden voor manager en ondernemer).

Hermans, M. (2006).

Schrijven met effect. 3^e herz. dr. Bussum: Coutinho.

Horst, J. ter & Molenaar, A. (2006).

Zakelijk schrijven. Bussum: Coutinho.

Jans, R. (2009).

Een goed rapport: Schrijven van beleidsnota's, evaluatierapporten, verklarende en beschrijvende nota's en instructierapporten. 4e herz. dr. Soest: Nelissen.

Jansen, C., Steehouder, M. & Gijsen, M. (2006).

Professioneel communiceren: Taal- en communicatiegids. 2e herz. dr. Groningen: Nijhoff.

Janssen, D. (red.) (2002).

Zakelijke communicatie. 4^e geh. herz.dr. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Janssen, E. & Hasselt-van Rijssen, M. van (2016).

De kracht van het piramideprincipe: Gids voor helder denken en schrijven. Den Haag: Sdu Uitgevers (Praktijkguiden voor manager en ondernemer).

Jong, J. de (2011).

Handboek academisch schrijven. Bussum: Coutinho.

Koetsenruijter, W. & Slot, P. (2013).

Hoe schrijf ik een betoog? Handleiding voor overtuigen met tekst. 1^e dr. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Kussendrager, N., Lugt, D. van der & Verschoor, B. (2014).

Basisboek Journalistiek: Achtergronden, genres, vaardigheden. 5^e dr. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Lamers, H. (1993).

Hoe schrijf ik een wetenschappelijke tekst? Een handleiding om scripties, onderzoeksverslagen, dissertaties en literatuurrapporten te schrijven. 6e herz. dr. Muiderberg: Coutinho.

Nederhoed, P. (2010).

Helder rapporteren: Een handleiding voor het opzetten en schrijven van rapporten, scripties, nota's en artikelen. 10e, herz. dr. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Overduin, B. (1990).

Rapporteren: Het schrijven van rapporten, nota's, scripties en artikelen. 3^e dr. Wijk bij Duurstede: Hentenaar.

Renkema, J. (2017).

Schrijfwijzer. 5^e dr. Amsterdam: Boom Uitgevers.

Soeteman, A., Huppes-Cluysenaer, E. & Zaltbommel, L. van (1992).

Taalbeheersing voor juristen. 2^e dr. Groningen: Wolters-Noordhoff Rechtswetenschappelijke Reeks.

Spek, E. van der (2011).

Schrijven voor lezers: Doelgericht schrijven van zakelijke teksten. SDU Uitgevers, Den Haag.

Steehouder, M., Jansen C., Gulik L. van, Mulder, J., Pool, E. van der & Zeijl, W. (2016).

Leren communiceren. 7e herz. dr. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

Swanborn, J. (2016).

Effectief schrijven in de juridische praktijk. Bussum: Coutinho.

Tiggeler, E. (2016).

Vraagbaak Nederlands. 7^e herz dr. Amsterdam: Boom Uitgevers.

Wachter, L. de, Fivez, K. & Soom, C. van (2008).

Academisch schrijven: Een praktische gids Acco, Leuven/Den Haag.

Winden, A. van (2004).

Doeltreffend rapporteren: Een praktische handleiding. Den Haag: Sdu Uitgevers.